

kenykedtek, akik minden éppen kapható és korábban forgalmazott géptípushoz értettek!)

Saját negatívjaimon túl őrzöm apám, nagybátyám, apósom és egy-két ismerősöm amatőr felvételeinek negatívjait, illetve két olyan fotóművész hagyatékának egy részét, akiknek életrajzát megírtam. Üzletben is megvásároltam számomra ismeretlenek régi negatívjait – legnagyobb részét üveglemezeket – újságcikkeim illusztrálására. Szakemberként látom, hogy egy negatív mit ábrázol, és arról milyen szürkeárnyalat-skálájú másolatot lehet készíteni. (Ez a helyzet mások számára ellenszenvesen ellentétes!) Aprólékos részleteket tartalmazó riportképekkel, csoportképekkel az átlagosnál is nehezebb a helyzet, az arckifejezések például nem könnyen értelmezhetők fordított tónusskálában.

Persze egy régi negatívot be is lehet szkennelni, vagy reprodukálni digitális kamerával, így módon az szép és új keletű kifejezéssel *be-digitalizálható*. Az elektronikus képrögzítés azonban a színes képkészítés fény-árnyék terjedelmi viszonyaihoz (kontrasztjához) alkalmazkodik, a fekete-fehér fotók megszokott képi világát egyénileg kell beállítani. Rendkívül kérdéses, hogy ezeket a műveleteket nagyobb mennyiségű negatív esetén érdemes-e pusztán

azért elvégezni, hogy lássuk, mit ábrázolnak, illetve majd ha papírképet kívánunk készíteni, akkor rendelkezésre álljon a digitalizált állomány. Nagy, százezernyi vagy milliónyi negatívot őrző archívumok már megkezdték a munkát, de lehet, hogy amikor a végére érnek, valamilyen technológiaváltás miatt újrakezdehetik az egészet.

A munka mindig költséggel jár. Pályatársaim közül többen naprakészen tudják, hol készítenek elektronikus felvételeikről néhány száz forintért papírképet. Jelenleg három olyan laboránst ismerek Pesten, akire egy múzeumi értékű régi negatívot rá lehet bízni. Ők hagyományos fotópapírra ezerháromszáz és háromezer-nyolcszáz forint közötti áron készítenek egy nézőképet vagy kiállítható méretű, de még kisebb nagyítást. (Csak zárójelben: a kartonvas-tag fotópapírt a kidolgozás után, a szárítás előtt 120 percig kell folyó vízben mosni!)

Kisfilmet, tekercsfilmet én is tudok nagyítani, síkfilmről, üveglemezről csak másolatot készítek. Horváth Győző Ferenc mérnök, könyvkiadó barátom két éve elhunyt. Az 1950-es évek elején fényképezett, hozzám került filmtekercsei közül tucatnyi majd egyszer múzeumba kerül.

FEJÉR ZOLTÁN

Réthy Antal, a meteorológus matuzsálem

2008. május 1–4. között, az Antalyában található Belek városában került sor a VI. Török–Magyar balneológiai tudományos ülésre. Bender Tamás elnökünk javasolta, hogy lépjük meg török barátainkat egy olyan előadással, mely egy régi magyar–török kapcsolatról szól, s nyilvánvalóan számukra is újdonság. Alapos kutatómunka után tarthattam meg „A Hungarian meteorologist in Turkey” előadásomat.

Réthy Antal 1879. május 3-án született Budapesten. Édesapja gőzhajókapitány volt a Dunán. Középfokú tanulmányait a Toldy Fe-

renc gimnáziumban kezdte, de diákcsínyek miatt az érettségi vizsgát már a közgazdasági gimnáziumban tette le. 1898-ban már állami szolgálatba került, atyjának jó barátja, Konkoly-Thege Miklós igazgató kalkulátorként alkalmazta az Országos Meteorológiai és Földmágnességügyi Intézetben. A földrajz szakos tanári oklevelet – mivel nem volt latin érettségi-je – mint rendkívüli hallgató szerezte meg 1904-ben. 1905-től 1917-ig tudományos státuszban, asszisztensként tevékenykedik a meteorológiai intézetben, miközben csillagászati,

földmágneses és földrengés megfigyeléseket végez a Földrengéstani Intézetben. 1912-ben Kolozsvárott, Cholnoky Jenő professzornál, a Ferenc József Tudományegyetemen doktorált „A földrengésekről, különös tekintettel az Alföldre és Kecs-kemétre” dolgozatával. 1913-ban a „Najade” hadihajó fedélzetén – több meteorológus kollégájával együtt – részt vett az első Adria-kutató expedíció munkájában. 1917-ben az Állami Kertészeti Tanintézetben, majd az Egyetemi Közgazdaságtudományi Karon éghajlattant adott elő. 1918-ban egyetemi adjunktussá nevezik ki. 1919-ben, a Tanácsköztársaság idején, a „Kísérletügyi Népbiztosság” keretében alakult Tudományos kísérletezés ügyosztály vezetője volt, egyben szakszervezeti bizalmi. 1920-tól megbízott egyetemi előadó, 1923-ban „Éghajlattan” témakörben egyetemi magántanár lett. 1931-től igazgatóhelyettes az Országos Meteorológiai és Földmágnességi Intézetben, majd a Magyar Tudományos Akadémia javaslatára, miniszteri előterjesztésre a kormányzó 1934. április 30-i dátummal igazgatóvá nevezte ki. 1939-ig növelte az intézet létszámát, rendszeresítette a műszeres napsugárzás méréseket, sűrítette a napfénytartam mérőhálózatot, sok új éghajlati és csapadékmérő állomást szervezett. Ezután kérte nyugdíjazását, de gróf Teleki Pál miniszterelnök, a nehéz időkre hivatkozva visszatartotta a szolgálatban. Az ország német megszállását követően, 1944. április 25-ével állásáról betegsége hivatkozva lemondott, és családjától Tokajba költözött. 1945. május 3-án az Ideiglenes Nemzeti Kormány visszahelyezte igazgatói beosztásába. 1948. április 15-én vonult véglegesen nyugállományba.

Kezdeményezte a Magyar Meteorológiai Társaság létrehozását és az *Időjárás* című lap megindítását, melynek szerkesztője volt 1925-től 1926-ig. A folyóirat fennmaradása érdekében megalakult a Magyar Meteorológiai Társaság,

Réthly Antal

amelynek ő lett az első főtársa, s az is maradt külföldi munkavállalásáig. 1925-től az International Society of Medical Hydrology (London) tagja. 1925 októberétől két éven át Törökországban dolgozott mint igazgató-szakértő, megszervezte az ottani meteorológiai megfigyelő hálózatot és Ankarában obszervatóriumot létesített. Tevékenységét Kemal Atatürk államfő magas kitüntetéssel ismerte el. Hazatérése után

megbízást kapott az első nemzeti Éghajlati Atlasz megszerkesztésére. Az 1901–1930 évek adataiból készült *Atlasz* 1943-ban készült el.

Az Országos Balneológiai Egyesületben aktívan tevékenykedett, 1925-től évtizedeken át a választmány tagja volt, hiszen akkortájt a meteorológia szerves része volt a balneológiának. A Szent István Akadémia 1941. február 21.-én választotta rendes tagjai közé. 1947-ben főtársa-ra választották, 1951-ben elnök lett, majd 1974-től örökös díszelnök. Még számos intézményben, tudományos társaságban és társadalmi szervezetben töltött be vezető szerepet.

Réthly Antal gazdag szakirodalmi tevékenységet folytatott. Az MTA és más kiadók-nál 9 könyve, meteorológiai és földrajzi kiadványok, 60 dolgozata és tanulmánya, egyéb folyóiratokban pedig 250 cikke jelent meg. Különösen maradandó alkotása az *Időjárás események és elemi csapások Magyarországon* címen három időszakra osztott, négy kötetbe foglalt monográfiája. Tudományos fokozatokat is szerzett, 1952-ben lett a földrajztudomány kandidátusa, 1972-ben doktora. A Magyar Meteorológiai Társaság 1959-ben és 1966-ban Steiner Lajos emlékéremmel tüntette ki. Számos tudományos testületben és viselt tisztséget. 1975. szeptember 21-én, életének 97. évében hunyt el. Budapesten. Végso nyugalomra a szülei mellé, az Óbudai temetőbe helyezték.

DR. DONÁTH JUDIT

Az ember örök hiúsága, hogy szereti, ha megértik és megbecsülik. Ez ad a fejlődésének szárnyakat.

(Boromisza Tibor festőművész, 1912)